

POSTADRES
Postbus 20
7500 AA ENSCHEDE

BEZOEKADRES
Hengelsestraat 51

TELEFOONNUMMER
14053

Aan de Gemeenteraad

DATUM
22 maart 2024

ONS KENMERK
2400010441

BEHANDELD DOOR
H.A. Lammertink

UW BRIEF VAN

UW KENMERK

DOORKIESNUMMER
06 - 23 25 51 61

ONDERWERP
Exploitatieontwikkeling Jeugdhulp 2023-2028

Geachte leden van de Raad,

In 2023 informeerden wij uw Raad op meerdere momenten over de inhoudelijke en financiële ontwikkelingen rondom jeugdhulp (zie onze brief van 2 oktober 2023). Recente berekeningen zijn aanleiding om uw Raad opnieuw te informeren. In deze brief schetsen we de actuele ontwikkelingen en de financiële gevolgen daarvan.

In november hebben we indringend met uw raad gesproken over de discussienota jeugdzorg, om te komen tot een nieuwe strategie voor de toekomst van de jeugdhulp in Enschede. Dat is nodig, want in 2022 moest maar liefst 1 op de 6 jongeren een beroep doen op een vorm van jeugdhulp. Bovendien krijgen jongeren niet altijd de juiste hulp. Daarnaast staat de financiële houdbaarheid sterk onder druk. De afspraak met uw raad is dat we eind april met voorstellen komen voor verbetering van de jeugdzorg.

De reden dat we u voor die tijd deze brief sturen is financieel. Actuele ontwikkelingen veroorzaken de komende jaren grote financiële tekorten voor jeugdhulp, die nog groter zijn dan in de discussienota van november voorzien waren. Per saldo is het verschil tussen de rijksbijdrage op jeugd en de begrote kosten vanaf 2025 maar liefst 31 miljoen euro. Door uw Raad is reeds in de gemeentebegroting van 2024 een tekort van 12,9 miljoen afgedekt. Als we niet verder ingrijpen, komen we in de periode 2025-2028 jaarlijks 18 miljoen euro tekort. Daarmee ontstaat een onhoudbare situatie. Reden voor het college om sterk in te blijven zetten op de landelijke lobby voor meer rijksgeld voor gemeenten.

Het tekort van 18 miljoen euro is het gevolg van onder meer stijgende tarieven, de groeiende vraag naar jeugdhulp en de stijging van de zorgkosten per jeugdige. Enschede is daarin niet uniek, vele andere gemeenten in Nederland kampen met dezelfde problematiek. De situatie onderstreept nog eens het belang om te komen tot een breed gedragen strategie jeugdhulp, waarmee we op de korte en lange termijn de jeugdzorg duurzaam verbeteren. De effecten van de maatregelen van deze plannen zijn (vanzelfsprekend) nog niet meegenomen in de berekeningen van het tekort. In april zal het college u daarover nader informeren.

We kunnen ons voorstellen dat deze brief de vraag oproept hoe deze effecten zich verhouden tot de opgave waarmee we vanuit het project begroting en organisatie in balans (BOB) met uw raad in gesprek zijn. Vanuit BOB wordt rekening gehouden met een financiële opgave gemeentebreed voor 2025 van 20 miljoen euro. Onderdeel van deze 20 miljoen euro is een eerdere prognose van het tekort op jeugdhulp. De informatie uit deze brief leidt er toe dat deze prognose moet worden bijgesteld.

De komende weken wordt breder geïnterviewd welke financiële vraagstukken gemeentebreed spelen en hoe groot de totale daadwerkelijke financiële opgave is. Hierop komen we bij de zomernota 2024 bij uw raad terug.

Tot slot is het goed u te vermelden dat in 2024 deze nieuwe ontwikkelingen leiden tot een tekort van 7,6 miljoen euro, de actuele stand daarvan zullen wij u in de gebruikelijke rapportagecyclus van de tussenrapportage melden.

Welke recente ontwikkelingen geven aanleiding tot een nieuw beeld?

Vier ontwikkelingen zorgen voor het bijstellen van het financiële beeld. Onderstaand lichten wij elk van deze ontwikkelingen toe:

1. Niet gecompenseerde tariefstijgingen in 2023-2024

Met bijgaande [brief](#) bent u reeds geïnformeerd over effecten die zijn ontstaan vanuit het onderzoek “reële prijs” (2,5 miljoen euro voor Jeugd). Daarnaast zijn er inmiddels landelijke tarieven voor de Jeugdbescherming&Jeugdreclassering (JB/JR) vastgesteld. Hiervan wordt slechts een deel gecompenseerd door een verhoging van de rijksmiddelen. Tot slot is reeds gemeld dat de prijsindexatie voor 2024 hoger ligt dan de gemeentelijke indexatie in de gemeentebegroting 2024-2027. Wij verwachten niet dat in de meicirculaire 2024 hier nog aanvullende middelen voor beschikbaar komen. Naast het effect van de reële prijs gaat het voor deze ontwikkelingen om een tekort 2,9 miljoen euro.

2. Aanbesteding Jeugdhulp 2025

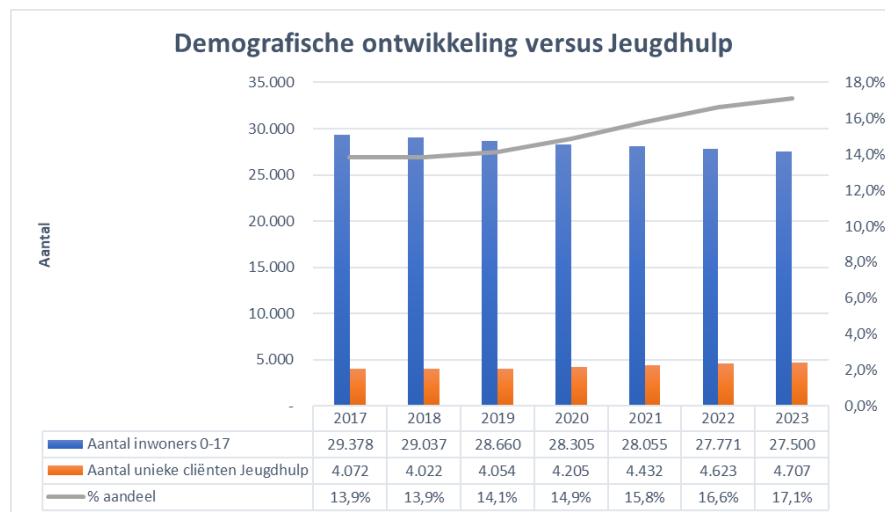
Zoals wij in onze [brief](#) van 2 oktober aangaven zitten we in de laatste fase van het aanbestedingsproces voor de regionale inkoop. Dat betekent dat de inkoopstrategieën vertaald zijn naar inkoopbestekken, er marktconsultaties hebben plaatsgevonden en de tarieven zijn opgebouwd vanuit de wettelijke vereisten van een reëel tarief.

De voorlopige financiële gevolgen van deze uitkomsten zijn fors. Bij een gelijkblijvend volume van Jeugdhulp als in 2023 betekent dit een ingeschat financieel tekort van 10,9 miljoen euro. Dit tekort ontstaat vooral door de reële tariefparameters op ondermeer CAO, ziekteverzuim, productiviteit en door landelijke afspraken rondom kleinschaligheid van voorzieningen voor Wonen&Verblijf. Dit laatste punt raak Enschede “extra” doordat in Enschede relatief veel kinderen zorg krijgen terwijl ze niet thuis wonen. Parallel aan het regionale inkoopproces voeren wij ook voor de lokale Onderwijsjeugdhulparrangementen (OJA) het inkoopproces uit. Hierin zijn de tariefeffecten vanuit de regionale inkoop vertaald.

Het te verwachten tekort op de tarieven uit de regionale aanbesteding voor Jeugdhulp doet zich voor ongeacht inkoopvorm en inkoopafspraken. Deze afspraken gaan namelijk uit van de feitelijke situatie op de arbeidsmarkt met stijgende loonkosten.

Verder geldt dat een groot deel van deze taken wettelijk verplicht regionaal moeten worden ingekocht, in dit geval via Samen14. De 14 Twentse gemeenteraden krijgen binnenkort nadere informatie over het regionale inkoop- en besluitvormingsproces. De regionale besluitvorming is voorzien op 27 maart aanstaande en daarna wordt uw Raad meegenomen in een Raadsbrief.

3. Verdere autonome groei: groeiende vraag naar jeugdhulp en de stijging van de zorgkosten
In de 2^e tussenrapportage over 2023 informeerden wij u over de toenemende vraag en stijgende zorgkosten, leidend tot een tekort van 16,8 miljoen euro. Naar verwachting komt het tekort bij de jaarrekening 2023 uit op 17,6 miljoen euro. De toenemende vraag (zie onderstaande grafiek) en de gestegen kosten per kind leidde in 2023 (ten opzichte van 2022) tot extra kosten van 3,5 miljoen euro¹. Voor een diepere analyse/verklaring van deze ontwikkeling verwijzen wij u naar de recente [discussienota](#) die met u is besproken op 20 november 2023 in de Kamer Sociaal.

4. Dalende rijksmiddelen bij ongewijzigd rijksbeleid (risico)

Uitvoering van de hervormingsagenda ([Hervormingsagenda Jeugd definitief vastgesteld | VNG](#)) betekent dat de gemeente Enschede vanaf 2026 rekening moet houden met een dalende vergoeding van rijksmiddelen voor de Jeugdhulp. Een landelijke deskundigencommissie² oordeelt nog over deze besparingen. Deze daling van inkomsten kunnen we tot en met 2025 opvangen via de reserve Jeugdhulp maar vanaf 2026 is hier nog geen rekening mee gehouden in de begroting. Dat leidt tot een tekort van 4,0 miljoen euro. De maatregelen uit de hervormingsagenda zijn voor een deel al geïmplementeerd, de overige maatregelen werken we uit in de duurzame strategie Jeugdhulp. De rijksmiddelen voor Jeugdhulp voor 2026 en verder worden definitief bepaald na het eerste advies van de deskundigencommissie (bron: meicirculaire 2023).

Op dit punt is er sprake van onzekerheid, en is daarmee een risico.

Wat betekent dit voor de financiële opgave voor Enschede?

Onderstaande tabel biedt een overzicht van de financiële vertaling van de actuele ontwikkelingen in de komende jaren.

¹ Het tekort bedroeg ultimo 2022 10,4 miljoen euro, in 2023 is dit opgelopen door reële prijs (2,5 miljoen euro, woonplaatsbeginsel 0,5 miljoen euro, niet gecompenseerde tariefstijging van 0,7 miljoen euro en autonome groei van 3,5 miljoen euro)

² [Principeakkoord financiën Hervormingsagenda Jeugd | VNG](#): "In 2025 toetst een deskundigencommissie, die zwaarwegend advies geeft, wat er nodig is in de toekomst."

³ Tweede Kamer tegen schrappen bezuiniging jeugdzorg (binnenlandsbestuur.nl)

Wij kunnen ons voorstellen dat deze actuele ontwikkelingen ten aanzien van de jeugdhulp bij u vragen oproept en bieden u aan om met uw Raad op korte termijn in gesprek te gaan en u te voorzien van een nadere toelichting.

Hoogachtend,

Burgemeester en Wethouders van Enschede,
de loco-Secretaris, de Burgemeester,

(E.A. Smit)

(R.W. Bleker)